

JEUGDGEMEENTE, vereniging van jonge intellectuelen, opgericht in oktober 1918 op initiatief van de universiteitsstudent L. Craeybeckx. Lode Craeybeckx richtte in augustus 1918 een oproep aan de intellectuele jeugd van Antwerpen en omliggende tot het bijwonen van een jeugdvergadering. Ruim 700 toetredingen kwamen binnen. De bijeenkomst, gehouden op 24 augustus 1918 in de zaal Van Wezenbeke, had een overweldigend succes. Als sprekers traden op L. en H. Craeybeckx, F. Mortier, A. Wolfs, O. de Smedt en de dames L. van Aerschot en I. Vermeren. De Constituante voor Jeugdbeweging, uit deze vergadering voortgekomen, stelde na talrijke voorbereidende bijeenkomsten een Manifest op, waaruit in het kort enkele punten worden aangehaald: „De weg naar cultuurautonomie in Vlaanderen begint bij de jeugd. Een Vlaamsch-nationale cultuur dringt naar de oppervlakte, zoekt gemeenschap en vindt deze belichaamd in de Jeugdgemeente. Ons doel is: organisatie van de jonge intellectueelen in een absoluut zelfstandig lichaam. Onze droom: dat onze jeugd tot Europa spreekt met eigen, waardig accent... Ook het meisje strijdt thans samen met de jongeling voor 's lands cultureele bevrijding. Uit de puinen van de oorlog groeit een nieuwe jeugd, geleid door de bekwaamsten. Los van elke politieke drijfverij, onverfranscht, onverduitscht”. Het op 19 oktober 1918 in de feestzaal van het Koninklijk Atheneum gehouden congres had tot taak het mandaat van de Constituante te bekrachtigen. De hoofdleiding was toevertrouwd aan L. Craeybeckx. Als sprekers traden op: L. Craeybeckx, die de doeleinden van de Jeugdgemeente uiteenzette, Anna Mortelmans, die de taak omschreef van het

meisje in de Jeugdgemeente. P. van Ostaijen hield een betoog over de nieuwe zending, F. Mortier besprak de taak van het jeugdtijdschrift. Het congres was een groot succes, maar de tijdsomstandigheden verhinderden de organisatie van de Jeugdgemeente.

De wapenstilstand en de daaropvolgende activistenjacht ontredderden de Jeugdgemeente. De drijvende kracht zat gevangen, maar steunde met instemming en raadgevingen het kleine groepje dat reeds in de zomer van 1919 zijn best deed de Jeugdgemeente nieuw leven in te blazen. Anna Mortelmans en F. Mortier onderhielden het contact met L. Craeybeckx; Herman van den Reeck gaf, op eigen risico, De Goedendag uit. Daarin omschreef Kamper (F. Mortier) nogmaals het doel van de Jeugdgemeente. Ook het Manifest der Vlaamsche Jeugdbeweging, verschenen in het laatste nummer van Staatsgevaarlijk (oktober 1919), is van zijn hand. Op de eerste vergadering (28 augustus 1919) kreeg Herman van den Reeck een drievoudige opdracht: 1) contact zoeken met de groep van Lumière voor een gezamenlijke actie; 2) een redactieploeg samenstellen voor het nieuwe jeugdtijdschrift (dat De Pionier zou heten); 3) een jeugdcongres te organiseren. Dit congres (het derde dus van de Jeugdgemeente), dat oorspronkelijk in september moest plaatsvinden, werd verschoven naar 31 oktober en viel midden in de heftige periode van de eerste na-oorlogse kamer-verkiezingen. Het werd een zware tegenvaller (z. Ons Vaderland, 6 november 1919). Jeugdgemeente noch Pionier kregen verdere levenskansen. Wel vond ze nog heftige verdedigers (De Goedendag 1921 en 1922) in F. Mortier, Jan Handers (Timmermans) en R. van Roosbroeck. In een opvolger van De Goedendag, Opkomst (1920-'30), wijdde R. Merecy enkele uitstekende bijdragen aan jeugdbeweging. Ook Stan Peeters behandelt de zaak uitvoerig. In hetzelfde orgaan (december 1930 en februari '31) besteedt L. Vindelinckx er twee artikels aan, terwijl in 1932-'33 B. van Hoorick het vraagstuk nog eens nuchter ontleeft en K. van Arko en Eug. Verstraete er een polemiek over voeren. De gedachte blijft levend, maar vindt geen organisatorische vorm. De krachten blijven versnipperd.

LITERATUUR: G. Bardemeyer (pseudoniem van V.J. Brunclair), *Oorsprong en evolutie der Jeugdbeweging*, in *Het Vlaamsche Nieuws* (18 oktober 1918); - R. van Roosbroeck, *Jeugdbeweging in Vlaanderen*, in *Ons Land* (18 oktober 1918); - L. de Smet, *De jeugdbeweging*, in *Het Vlaamsche Nieuws* (19 oktober 1918); - Carita, *2^e Jeugdkongres van Zaterdag 19 Oktober in het Koninklijk Atheneum te Antwerpen*, in *Ons Land* (26 oktober 1918); - Kamper (pseudoniem van F. Mortier), *Wij geloven (aan Vlaanderen's vrije jeugd)*, in *De Goedendag*, jg. 25, nr. 2 (juli 1919); - *De Goedendag*, jg. 26 (1920-'21) en jg. 27 (1921-'22); - *Opkomst*, jg. 2-6 (1929-'33).

VIC VAN DEN BERGHE